

Vlaamse toetsen? Onze vragen blijven

Op 26 april 2023 keurde het Vlaams Parlement het decreet over “de Vlaamse toetsen in het onderwijs” goed. Vandaag is er een ‘Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de organisatie van de Vlaamse toetsen’. Het COV geeft een protocol van niet-akkoord want we blijven met heel wat vragen en bezorgdheden zitten.

Voor het COV is het duidelijk dat er een enorme taakbelasting voor het personeel vóór, tijdens én na de toetsafname blijkt.

TEKST
Ann Huybrechts

Vlaamse toetsen zijn gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeoverschrijdende toetsen, met als doel de onderwijskwaliteit te versterken en te monitoren. Eind dit schooljaar zullen deze toetsen voor Nederlands en wiskunde voor het eerst in het 4de leerjaar afgenomen worden. Schooljaar 2025-26 wordt dit verder uitgerold naar het 6de leerjaar.

Planlast en taakbelasting

Om de toetsafname op school vlot en gestandaardiseerd te laten verlopen, worden personeelsleden van de school ingeschakeld als toetscoördinator en toetsassistent. Beide

zullen zelfstandig een draaiboek, een e-cursus en een instructiefilmpje moeten verwerken. Uit een voorstudie blijkt dat toetscoördinatoren gemiddeld vier tot zes uur tijd nodig hebben voor de administratieve en logistieke voorbereiding. Voor het COV is het duidelijk dat er een enorme taakbelasting voor het personeel vóór, tijdens én na de toetsafname blijkt. Dat bovenop de werkdruk en de grote administratieve en logistieke last in het basisonderwijs. Als er taken voor het personeel bijkomen, moet er gesnoeid worden in andere opdrachten. De kernopdracht van de schoolteams moet gevrijwaard blijven. Voor het COV is bijkomende omkadering nodig.

Digitale afname

Dat de Vlaamse toetsen digitaal worden afgenomen, werd reeds decretaal bepaald. Maar ... het decreet werd niet onderhandeld met de sociale partners. Het COV heeft daarom ook hier serieuze bedenkingen. Zijn alle basisscholen sterk genoeg uitgerust om de toetsen digitaal af te nemen, zowel in het vierde als in het zesde jaar lager onderwijs? In het kader van de digisprong kregen scholen enkel

voor leerlingen van het 5de en 6de leerjaar een digitaal toestel.

Als de overheid wil dat schoolteams aan de slag gaan met de feedback, moet het principe van herkenbaarheid primeren op eventuele pragmatische overwegingen om voor een digitale afname te kiezen. Die herkenbaarheid komt in het gedrang. Een voorbeeld. Zeker in de eerste jaren van het lager onderwijs is het (terecht) niet de gangbare didactische praktijk dat leerlingen digitaal begrip lezen. Een digitale toets geeft dan geen goed beeld van de mate waarin de leerlingen de getoetste eindtermen beheersen.

Alleszins vraagt het COV dat de opdrachten en vraagtypes in de Vlaamse toetsen afgestemd zijn op de werkelijk mogelijk te realiseren digitale vaardigheden van de leerlingen. Het COV vraagt dat de overheid het principe van een volledige digitale afname heroverweegt.

Leerlinggegevens voor wetenschappelijk onderzoek

Het COV maakt zich ernstig zorgen over de ruime hoeveelheid leerlinggegevens die opgevraagd zullen worden én over de manier waarop. Het COV wil niet dat zaken als de thuissituatie van de leerling, werksituatie van de ouders, vrije tijd van de leerling, taalachtergrond en migratieachtergrond, ... zomaar worden bevraagd bij kinderen. Ofwel moeten gegevens over de persoonlijke levenssfeer uit de leerlingenvragenlijst verwijderd worden, ofwel moet deze info worden bevraagd via de ouders, ofwel moeten ouders actieve toestemming geven. Los daarvan moet de school de vrijheid krijgen om te beslissen om niet deel te nemen en dus de vragenlijst niet te laten invullen.

Werkbaar werk

Al sinds 2004 brengt de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen (de SERV) om de vier jaar de werkbaarheid van de jobs in Vlaanderen in kaart. Werkbaar werk, dat zijn volgens de werkbaarheidsmonitor “jobs waarvan je niet overspannen of ziek wordt, die boeiend en motiverend zijn, kansen bieden op blijven/bijleren en voldoende ruimte laten voor gezin en privéleven”. Over het algemeen doen de verschillende sectoren het op dat vlak beter dan in 2019. Een duidelijke verklaring is daar niet voor. De SERV wijst zelf naar overheidsbeleid, de effecten van het post-coronatijdperk, de krapte op de arbeidsmarkt.

En onderwijs?

Opnieuw hebben we in het onderwijs te maken met een vreemde spreidstand als het over werkbaarheid gaat.

- Het onderwijs blijft van alle onderzochte sectoren het slechtst scoren op het vlak van werkstress. 44,8% van het onderwijspersoneel kampt met werkstressklachten, ruim boven het gemiddelde van 36,1%.
- Anderzijds staat het onderwijspersoneel op het vlak van motivatie ook op een eenzame hoogte, met een score van wel 87,8%!
- De werkdruk is voor meer personeelsleden aanvaardbaar dan vier jaar geleden (65,4% tegen 58,9% in 2019) maar 1 op de 5 heeft problemen om werk en privé te combineren. Dat is opnieuw de slechtste score van alle sectoren, ook al blijft hardnekkig de mythe leven dat wie in onderwijs werkt vroeg en veel thuis is en veel vakantie heeft.
- Ook de emotionele belasting blijft een heikel punt (33,2%), al zijn de gevoelens daarover al positiever dan in 2019 (40,8%).
- 97% van de onderwijspersoneelsleden is blij met de taakvariatie in het beroep.
- 87,4% zegt ook voldoende autonomie te hebben.
- 88,3% is tevreden over de ondersteuning door de directe leidinggevende.
- 97,7% zegt geen fysiek belastend werk te hebben.

Doortastend beleid nodig

Motivatie, taakvariatie, autonomie, een sterke leidinggevende, het zijn de succesfactoren van een job in onderwijs. Laten we er vooral voor zorgen dat ze dat ook blijven. Daarom hebben we doortastend beleid nodig om de werkstress en de balans tussen werk en privéleven duurzaam aan te pakken.

TEKST
Lies Van Rompaey